

Joensuun vanhusneuvosto

Esitys

21.6.2022

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen aluehallitus ja
aluevaltuusto

Omaishoidon tuen riittävyys varmistettava

Joensuun vanhusneuvosto esittää Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen päättävälle elimille, että hyvinvointialueen vuoden 2023 talousarvioon varataan riittävä eli vähintään kahdeksan (8) miljoonan euron suuruinen määräraha maakunnan omaishoitajien palkkioiden maksamiseen. Tällä summalla voidaan turvata omaishoidon tuen maksaminen kaikille tuen lainmukaiset edellytykset täyttävälle omaisille.

Perustelut esitykselle:

Tällä hetkellä eli toukokuussa 2022 omaishoitajan statusta ja korvauksia on hakemassa Pohjois-Karjalassa yhteensä 42 korvauksen tarpeessa olevaa omaista. Joensuussa jonon pituus on tällä hetkellä 13 hakijaa. Odotusaika vaihtelee yleensä 3–4 kuukauteen vuodensajasta riippuen. Loppuvuodesta jonon pituus ja jonotusaika kasvaa määrärahojen loppuessa. Jokainen kuukausi on liikaa vaikeaan tilanteeseen apua odottaville. Siksi talousarvioon tulee varata kaikille tukeen oikeuttaville omaisille riittävät resurssit koko vuoden ajalle.

Omaishoidon tuen merkitys vanhusten hoidossa on enemmän kuin ratkaiseva, kun pyritään hoitamaan ns. suurten ikäluokkien ikääntyvät vanhukset siinä vaiheessa, kun he eivät enää selviä yksin kotona päivittäisistä toiminnoista.

Omaishoitaja saa hoitokorvausta keskimäärin 7 500 € vuodessa. Tuolla summalla yhteiskunta pystyy hoitamaan ikääntyvää vanhusta laitoshoidossa vain parin kuukauden ajan. Suomalaiselle yhteiskunnalle ylivoimaisesti edullisin tapa ympärivuorokautisen hoivan tarpeessa olevien hoitamiseksi on pyrkiä pitämään vanhukset omista tai omaishoitajien kodeissa niin kauan kuin se suinkin on mahdollista ja omaishoitajia on yleensä saatavissa.

Omaishoitokorvaus on lisäksi vielä verotettavaa tuloa. Siitä palautuu yhteiskunnalle verotuloina keskimäärin 2 000 € vuodessa jokaiselta omaishoitajalta. Nettona yhteiskunnan kokonaiskustannus omaishoidon piirissä olevasta vanhuksesta on vuosittain vain 6 000 euron suuruusluokkaa. Omaishoidon kustannukset per vanhus ovat vain murto-osa laitoshoidon vastaavista kustannuksista.

Omaishoidon tukeen Siun Sote käytti Joensuussa viime vuonna yhteensä 2,99 M€. Kun tuensaajia oli 470, niin jokainen tuensaaja sai keskimäärin 6 361 € omaishoidonkorvausta viime vuodelta. Vastaavat luvut maakunnan osalta ovat 7,8 M€, tuensaajia oli 1 300, jolloin keskimääräinen tuki oli 6 000 € saajaa kohden.

Tälle vuodelle Joensuun osuudeksi on kirjattu 2,82 M€. Supistuva määräraha pienentää edelleen tuensaajien määrää ja vuosikorvauksia. Samoin voi käydä myös maakunnan muissa kunnissa ellei hyvinvointialueen talousarviossa tehdä tarvittavaa pientä tasokorotusta.

Yhteenveto:

Omaishoitajien työpanoksen eli hoitajien määrän lisäämisellä voidaan osaltaan ratkaisevasti helpottaa yhteiskunnan taloudellista rasisusta ikääntyvien tarpeellisen ja jatkuvan hoidon ja hoivan turvaamiseksi valtiontalouden vaikeissa olosuhteissa.

Lisäksi vanhustenhuollossa koetaan jatkuvasti hoitohenkilökunnan alimitoitusta koulutetun henkilökunnan puutteen vuoksi. Omalta osaltaan omaishoitajien määrän lisääminen keventää myös hoitohenkilökunnan tarvetta niin yhteiskunnan kuin myös yksityisten ylläpitämissä hoitolaitoksissa.

Suuret ikäluokat tarvitsevat vanhetessaan seuraavan 15 vuoden aikana lisää täyden palvelun hoitolaitoksia, joiden rakentamista voidaan osaltaan vähentää omaishoitajärjestelmään panostamalla. Samalla voidaan tasoittaa laitospaikkatarpeen huippua tulevina vuosina.

Omaishoitajärjestelmän tehostamiseksi hyvinvointialue tarvitsee ensi alkuun riittävän määrärahan omaishoitokorvauksiin. Kukin kunta voi lisäksi tukea omaishoitoa päättämällä omaishoitokorvaukset verovapaaksi tuloksi (laki veronkantolain muuttamisesta 882/2012). Molemmilla keinoilla lisätään omaishoitoa tarvitsevien läheisten mahdollisuuksia ryhtyä omaishoitajiksi.

Edellä kuvatuilla toimenpiteillä pystytään nykyisille ja tuleville vanhuksille turvaamaan eri lakien mukaan kuuluva riittävä ja tarpeellinen hoiva sekä huolto kokonaiskustannuksiltaan yhteiskunnalle edullisimmalla tavalla.

JOENSUUN VANHUSNEUVOSTO

Pertti Vainionpää
puheenjohtaja

Marja-Leena Räsänen
varapuheenjohtaja